సాహిత్యోద్యానము

ఆ విద్యార్థికి చదువుకుంటున్న కాలములో కూడా సారస్వతో ద్యానవనములో విహరించవలెననే వాంఛ బయలుదేరకపోలేదు. కాని తండ్రి అతనిని ఎప్పుడూ ఒక కంట కనిపెట్టుతూ ఉండే వాడు. "దానికి ఇప్పుడేమీ తొందరలేదు గాని - ముందు బాగా చదువుకో, ఈ పరీక్ష కాస్తా ప్యాసయిన తరువాత నీయిష్టము వచ్చినన్ని వ్రాతలు వ్రాయవచ్చు" అని మందలిస్తూ వచ్చాడు.

తండ్రి అపేక్షించినట్లుగా ఉత్తీర్ణుడు కాక పోయినా - ఒక విధముగా పరీక్షలో అయినాననిపించుకొన్నాడు విద్యార్థి. జీవిత ములో - ఉద్యోగము చేయవలసి వచ్చిన సమస్యలూ - అవస రాలు అతనికి వెంటనే కలిగాయి. విద్యార్థి ఉద్యోగము కొరకు అన్వేషించటము మొదలు పెట్టాడు.

ఉద్యోగము లభించే లోపల విద్యార్థిని అనేక గృహ కల్లోలాలు పీడిస్తూ ఉండేవి. అయినా అతని మనసులో సార

స్వతాభిలాష అణగిపోలేదు, ఉబికి ఉబికి పైకి పొంగుతూ ఉండేది.

శారదాదేవి దగ్గర ఒక చిన్న గుణమున్నది. దానిని అపగుణమనుకొంటే ఆమెకు కోపము వస్తుందేమో! ఆమెకు పొరుగు బొత్తిగా గిట్టదంటే అందరూ నమ్మరు. అయితే తనది పై చెయ్యి కావాలి - కాకపోతే చూసీ చూడనట్టే ఉంటుంది. విద్యార్థికి సంతృప్తిని కలిగించేపాటి ఉద్యోగము లభించినట్లయితే అతని సాహిత్యాభిలాష అంతచేటు పొంగక పోవునేమో! అతని ఆవేశము - అలలతో పైకి లేచి - ఆకాశాన్ని అంటవలెనన్న కాంక్షతో పొంగిపొరలే కడలి రాజు ఆవేశములా ఉన్నది. ఉద్రేకము ఏ రూపములోనైనా బయిటికి వస్తేగాని అతనికి శాంతి లభించేటట్లు లేదు. అంతకంతకు అతనికి ఏమీ తోచకుండా కూడా పోయింది.

వైద్యులు కొందరన్నారు - చల్లగాలికి విహరిస్తూఉంటే తాపోపశమనము అవుతుందని. నాలుగు సంవత్సరాల క్రిందట జరిగినట్టుగా కవిత్వానికీ - కథానికకూ పోటీలు జరుగుతాయని సరిగా ఆ రోజులలోనే పత్రికలు ప్రకటించాయి. విద్యార్థి తన మనసును పట్టలేక పోయినాడు. ఒకనాడు మంచి ముహూర్తము చూసుకొని - హనుమంతుడు సీతాన్వేషణకు బయలుదేరే ముందర చేసే ప్రతిజ్ఞలను ముమ్మారు పఠించి బయలుదేరాడు.

పురోద్యానవనము సమీపించి ఒక ద్వారము దగ్గరికి విద్యార్థి వెళ్ళాడు, లోపల ప్రవేశించటానికి అందరికీ అధికారము ఉన్నదికదా అనుకొని. పాదము పెట్టబోయే సమయానికి ఇటు

నుంచి ఒకరు - అటునుంచి ఒకరు రానే వచ్చారు. మనిషిని నిలువవేసి "ఎక్కడికి ఎక్కడికి?" అన్నారు.

విద్యార్థి ధైర్యస్థుడేగాని - నిలువదీసి అడిగేసరికి బిత్తర పోయి - "లోపల విహరించటానికని వెళ్లుతున్నా" నన్నాడు - కాస్త సర్దుకొని.

"అక్కడ వేళ్ళాడగట్టిన బోర్డును చూశావా?" అన్నారు.

"చూశాను" అన్నాడు.

"భాషాజ్ఞానము బాగా ఉన్నదా?"

"తగినంత ఉన్నది"

"సంస్కృతభాషాప్రవేశము ఉన్నదా?"

వీళ్ళతో నిజము చెప్పవలెనని ఎక్కడ వ్రాసి పెట్టివున్న దనుకొని - "కొద్దిగా ఉన్నదన్నాడు."

"నీవు ఎన్ని కావ్యాలు చదువుకొన్నావు? గురుముఖముగా చదువుకున్నావా?" ఇత్యాది ప్రశ్నలు కురిపించారు. మనసులో అధైర్యము తోచినా - పైకి చికాకుగా "మీకు ఏ మధికారము ఉన్నదని ఇలా అభ్యంతరపరుస్తున్నారు." అన్నాడు విద్యార్థి సన్నగా.

"అబ్బే! మాకేమభ్యంతరము? మేము నీ మంచికోసమే చెప్పుతున్నాము. అటువైపున మరోద్వారమున్నది. అక్కడ కఠిన నియమాలులేవు. యతిప్రాసల గోల అసలే లేదు. నీవంటి ఉత్సాహపరులకు అది చాలా సులువైన మార్గము" అని దారి చూపించారు.

విద్యార్థికి వాళ్లమీద అంతగా కోపమురాలేదు. ఎందుకంటే- ఇటు వీలు లేక పోయినా లోపలికి వెళ్ళటానికి మరో దారి చూపించారుగా! పెద్దపెద్ద అంగలు వేస్తూ-ఆ ద్వారము సమీపించి -లోపలఅడుగుపెట్టబోతూ ఇటూఅటూచూశాడు. ఎదురుగా వచ్చిన కాపరులు నలుగురూ నాలుగు ప్రశ్నలు వేసి "అబ్బాయీ! నీ మాటలను బట్టి చూస్తే ఈ మార్గము చాలా సులభమైనదనగా విని వచ్చినట్లున్నావు. నీ కిష్టమయితే ఈ ప్రక్కన మరో చిన్న బాట ఉన్నది. అదినీకు తగినదని మా అభిప్రాయము" అని దారి చూపించారు. తల ఎత్తిచూడగా అది కథావీథి. ఈ మార్గాన వెళ్లినవారితో విద్యార్థికి మంచి పరిచయమే ఉన్నది. మరీ క్రొత్త చోట-కాస్త ఎరిగినవాళ్ల కనబడితే ధైర్యముగా ఉంటుందనుకొని- ఆ బాటన అడుగులు వేశాడు విద్యార్థి. ఎవరో తప్పటడుగుల వాడనుకున్నారు కాబోలు-నాలుగడుగులు వేసే వరకూ విద్యార్థిని ఎవరూ గమనించనే లేదు. అయిదో అడుగు వేయబోయేసరికి అక్కడా సిద్ధమైనారు కాపరులు.

సాహిత్యోపాసనకు ఇది సులువైన మార్గమని తనను అందరూ ఇటు నెట్టిన విషయము వాళ్లతో చెప్పక "ఇదినా అభిమాన మార్గము" అన్నాడు విద్యార్థి. చాలా చాలా గ్రంథాలు చదివానని చెప్పాడు వాళ్ల అడగక ముందే.

"అబ్బాయీ! కాస్త నిదానించు-దీనికి సూక్ష్మపరిశీలనా జ్ఞానము కావాలి, సత్యాన్వేషణ ప్రకృతిపరిశీలన చాలా అవసరము, తెలిసిందా?" అన్నారు.

"దీనికి నియమాలేవీ లేవు - చాలా సులభమైనదని మావాళ్ళంతా అనుకోగా విన్నాను. కథానిక అంటే నే నెరిగి

నవీ — చూసినవీ నాలుగు సంఘటనలను గుదిగ్రుచ్చి వ్రాయట మేగా! పెద్ద పెద్ద సమాసాలు అందమైనవి కొన్ని నోటికి వచ్చు లెండి. అవసరమనిపించినచోట వాటిని తగిలిస్తాను. కథానికా మేడ్ ఈజీ (Kathanika Made Easy) అనే గ్రంథము బాగా చదివాను. నేను చిన్న కథ వ్రాయలేననే సందేహము మీకు ఇంకా వున్నదా?" అన్నాడు విద్యార్థి.

"బాహ్య లక్షణాలైనా నీకు తెలుసునో లేదో అని మాకు సందేహముగా వున్నది. కథను పెద్ద పెద్ద సమాసాలతోనూ — వర్ణనలతోను నింపివేయకూడదయ్యా నాయనా! పఠితలకు భయ సంభ్రమాశ్చర్యాలను కలిగించే విచిత్ర సంఘటనలతో రచన చేయాలి. కథాంశము అపూర్వమైనదిగా ఉండాలి. కథను దూర ముగా సాగిపోకూడదనేది సామాన్యసూత్రము. ఈ విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని— చక్కని రచనా పాటవమును సంపాదించు కొని రా" అన్నారు.

విద్యార్థి ఇంటి దారిన పడ్డాడు. పాత పత్రికలూ — కథల పుస్తకాలూ బాగా చదివాడు. నాలుగు రోజులలో మొదటి కథను తయారు చేయగలిగాడు. ఆ విధంగా నాలుగుకథలను వ్రాసి వెంట తీసుకొని వెళ్ళాడు.

అక్కడ అందరూ వాటిని చదివారు. "అబ్బాయీ; భావమే కాదోయి — కథలకు భావైక్యముకూడా అవసరము. అది లేక పోతే 'తీర్థానికి తీర్థము — ప్రసాదానికి ప్రసాదము'లా ఉంటుంది. ఉదాత్తమైన భావాలతో రచించాలి. ప్రపంచవృత్తము ప్రకటించ టానికి కథానిక అనువైనది - కాని - కావ్యభాషతో దాని జీవ కళ కస్తా చెదరి పోతుంది. వస్తుగ్రహణములోకూడా వైవిధ్యము -

వైచిత్ర్యము కనబరచాలి. దానికి తగిన నైపుణ్యము మెచ్చుకో తగినదీ - ముఖ్యమైనదీను. కథ అంటే కబుర్లు చెప్పటమని నీవు అనుకోలేదు కదా!" అన్నారు.

ఈ సంఘటన తరువాత విద్యార్థి బాగా కష్టపడ్డాడు. తెలుగులోనే కాకుండా, ఆంగ్లములోను - హిందీలోను అందినంత వరకు చిన్న కథలను విరామము లేకుండా చదివాడు. చదివినవే తిరిగి చదువుతూ విషయాలు బాగా మననము చేసుకుంటూ గడిపాడు.

వ్యక్తిని ముందుకు తీసుకొని పోగలిగినది పట్టుదల ఒక్కటే. విద్యార్థి తన రచనలను జేబులో ఇముడ్చుకొని జరీ వల్లెవాటు గాలికి ఊగిపోతుండగా, దర్జాగా ఒకనాడు ఉద్యాన వనములో అడుగు పెట్టాడు. మొదట వారిని దాటుకొని పోతున్న విద్యార్థి హృదయము పొంగిపోయింది. మందహాసంతో అడుగులు వేస్తున్నాడు. ఈసారి ఎదురైన వాళ్ళకు తన రచనలను అందించి సగర్వముగా నిలుపబడ్డాడు. తన రచనలను చదివిన తరువాత వాళ్ళు లోలోపల నవ్వుకుంటుంటే విద్యార్థికి చాలా చికాకుకలిగింది. సంగతేమిటని నోటితో అడగలేక కళ్ళతో అడిగాడు.

"మన సమస్యలను పాశ్చాత్య దృక్పథముతో చూశావు!" అన్నారు.

"రెండవదాని మాట?" ఎర్రబడిన ముఖముతో విద్యార్థి అడిగాడు.

"ఈ సమస్యలు మనకు ఇంకా రాలేదుగా!" అన్నారు పెదవి విరుస్తూ. "కథను చదువుతుంటే కంటితో చూస్తున్నట్టుగా

ఉండాలి. మన సంఘములో లేనివాటిని ఎలా చూడగలము?" అన్నారు.

కాగితాలను తిరిగి జేబులో పెట్టుకుంటూ "సమస్యలు కావాలంటారు. చూపిస్తే అవి మనవి కావంటారు. నిర్దాక్షిణ్యముగా విసరిపారవేస్తున్నారు. ఒక్కరైనా రచయిత దృక్పథాన్ని అర్థము చేసుకోలేరు కదా!" గొణుగుతూ విద్యార్థి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు. ఆరు నెలలవరకు ఆ ఉద్యానవనములో అడుగు పెట్టదలచుకొనలేదు.

అభిమానము వెనుకకు లాగుతున్నప్పటికీ పట్టుదల విద్యార్థిని ఒక చోట కూర్చొననీయలేదు. ఆరు నెలలు కాదు గదా మూడునెలలైనా నిలువలేకపోయినాడు. విద్యార్థిని చూడగానే ఉద్యానవనములోని కావలివారు ఆప్యాయముగా పలుకరించారు. ఇంకా పైవారు చిరునవ్వుతో ఎదురొచ్చి "నిరుత్సాహపడ్డావా? అబ్బాయీ! రాపిడివల్లనే మంచి పదును వస్తుంది" అంటూ వీపుమీద తట్టారు. ఇంకా కాస్త ముందుకు పోగానే - అక్కడివారు నలుగురూ విద్యార్థి రచనలన్నీ చదివి "శరత్ రచనతో ప్రారంభించి - ఇంగ్లీషు కథతో ముగించావు! ఐనా మంచి శైలి పట్టుపడ్డది. దీని మూలాధారము తెలియనివాళ్ళకు నీవు స్వయంగా వ్రాసినట్లే తోస్తుంది" వరుసగా నలుగురూ కరచాలనము చేస్తూ నవ్వటము మొదలు పెట్టారు.

విద్యార్థి ముఖము చిన్నబోయింది. చివాలున లేచి ఇంటికి దారితీశాడు. ఆనాటినుంచీ విద్యార్థి ఎన్ని కథలు వ్రాయాలని ప్రయత్నించాడో లెక్కలేదు. ప్రఖ్యాత రచయితలచే వ్రాయబడిన

మనస్తత్వశాస్త్రములన్నీ తిరుగవేశాడు. అనేకమంది కథకుల స్వగతాలను అనుభవాలను తెలుసుకొన్నాడు.

ఒకనాటి సాయంకాలము ఉద్యానవనములో ప్రవేశించి తలవంచుకొని ఆలోచిస్తూ విద్యార్థి నడుస్తున్నాడు. కాగితాలు చేతిలో లేవు కనుక, అందరూ చూచి ఊరుకున్నారు. పదిమంది చెట్టుక్రిందచేరి కథానికారచనమీద చర్చించుకుంటున్నారు. విద్యార్థికూడా వాళ్ళలోచేరి వింటున్నాడు. అంతా విన్నతరువాత తాను ప్రారంభించాడు. "కథానికను ఈ విధముగా ప్రారంభించాలనీ - ఈ విధముగా ముగించాలనీ నియమాలను ఏర్పరుస్తున్నారు. మీది వృథాశ్రమ అని నానమ్మకము. కథావస్తువును కథలోవ్రాయవలసిన విషయాలను గురించికూడా మీరే నిర్ణయము చేస్తున్నారు. మీరు అనుకున్నట్లుగా కథ ప్రారంభముకాదు - ఐతే బాగుండదు. మీరు చెప్పినట్టుగా ముగింపుకువస్తే అసహ్యముగా ఉంటుంది. ఇంగ్లీషు నవలలో పేరుపొందిన వాటిని గురించి చాలామంది చెత్తగంప అనటము మీరు వినలేదేమో! అసలు రచయితకున్న దృక్పథము విమర్శకుడికి ఉండదు చూడండి! అభిరుచి అనేది మనిషినిపట్టి భిన్నిస్తుంది. అంతమాత్రపు విశాల భావము లేకపోతే మీరు కథలను ఎట్లా చదువగలుగుతారు? కథలలో నెత్తురాకూడదు - చావు రాకూడదు - ఆకలి రాకూడదు - పేదవాడు రాకూడదు - అన్నీ 'కూడదు' అంటే మరి కథకు వస్తువేదీ? కాగా-అన్నిటిని మించినది 'స్వంతము కాదేమో' నన్న అపనమ్మకము ఒకటి! చిన్న కథలను విమర్శించటమంటే సామాన్యమైన విషయమనుకున్నారా? వ్రాసింది బాగా లేదని అనగలరు గాని - ఎట్లా ఉంటే బాగుంటుందో మచ్చుకు ఒకటి వ్రాసిచూపించండి! మీరు వ్రాయలేరు - చెప్పలేరు! కాని -

వ్రాసినవి బాగాలేవని మాత్రము అనగలరు-" చెమటతో దేహము తడిసిపోయి - స్వరము కంపించేవరకూ విద్యార్థి మాట్లాడాడు.

"నీకు కోపము వచ్చినట్లుంది అబ్బాయీ! నీకు మాదొక చిన్న సలహా. మంచి విమర్శలుంటేనేగాని మంచి రచనలు ఉత్పత్తికావు. నిరుత్సాహపడకుండా వ్రాస్తూఉండాలి" అందరూ చేరి విద్యార్థిని సమాధాన పరచి పంపివేశారు.

విద్యార్థి తల వంచుకొని ఇంటికి దారి తీశాడు. పది అడుగుల దూరము వెళ్లగానే "మన వాళ్లల్లో కూడా బాగా వ్రాసే వాళ్లు ఉన్నారు. లేరని మనము అనుకోకూడదు" - అని వాళ్లను కొన్న మాటలు చెవినపడ్డాయి.

కథారచనతో తలక్రిందులవుతున్న విద్యార్థికి ఉబలాటము, ఉత్సాహము నానాటికి పెరుగుతునే వున్నాయి.

ఒక పర్యాయము మరొక పెద్దచర్చ జరిగింది. "ఒక్కొక్క కాలానికి, ఒక్కొక్క విషయానికి ప్రాముఖ్యము ఉంటుంది. ఈ కాలములో వంధ్యాత్వమును గురించి వ్రాసిన దానికంటె సంతాన నిరోధమును గురించి వ్రాస్తే ఆకర్షణీయముగా ఉంటుంది. వరకట్నాలు - శృంగారసంభాషణలు ప్రాత సమస్యలనిపించుకొంటున్నాయి. వితంతువుల సమస్యకొట్టినపిండి. మనకు కావలసినవి విశ్వజనీనములైన సమస్యలూ - మానవస్వభావము లోని వైచిత్ర్యాలూ - స్వభావములోని పరస్పర విరుద్ధభావముల మధ్య సంఘర్షణలూ - మొదలైన నూతనవిషయాలు. వీటిని కథలలో చిత్రించ గలిగితే రచయిత కృత కృత్యుడైనట్లు భావించ వచ్చును."

విద్యార్థి రచయితగా ఈ విషయాలలో మునిగి తేలు తున్నాడు. వ్రాయటము - చింపటము - ఎన్ని కాగితాలు ఖర్చు యినవో - ఎంత సిరా ఖర్చయినదో!

ఏ దేశములో గాని - ఏ కాలములో గాని - ఏ అంత స్తులో ఉన్న వారికి గాని హృదయాన్ని కదలించే సమస్యను తీసుకొని - పోత పోసిన సమాసాలతో - మనోజ్ఞమైన శైలిలో కథ ప్రారంభమైనట్లుగాని - ముగిసిపోయినట్లుగాని ఎవరికీ తెలియ కుండా కొన్ని కథలను విద్యార్థి రచించ గలిగాడు.

ఈ పర్యాయము విద్యార్థిని రచయితగా నీరాజనాలిస్తూ ఆహ్వానించారు. ఉన్నతాసనము మీద కూర్చో బెట్టారు. పూల హారాలు వేశారు. ఉద్యానవనములో తిరుగుతున్న పదిమంది చేరి అభినందించారు.

రచయితకు ఈ సన్మానాలు తృప్తిని కలిగించలేదు. కథా రచనను కైవసము చేసుకొని - ఉద్యాన వనములోని కథామం టపములో ఆసీనుడై అగ్రతాంబూలము నందుకొనవలెనని తహ తహలాడి పోతున్నాడు 'తనకు అక్కడికి వెళ్లగల అర్హత ఉన్న దని వాళ్ళకు ఎందుకు తోచదో' అతడికి అర్థము కాలేదు.

"నాకు ఈ పూలహారాలు - ఈ సన్మానాలు లక్ష్యములేదు. నేను ఆ మంటపములో ఆసీనుడను కావాలి - అదే నా కోరిక" అన్నాడు.

"నీవు ఆ గౌరవానికి పాత్రుడవే, నీవి ఉత్తమ రచనలని పించుకుంటాయి. వ్రాసే వారిలో నీవు మొదటి తరగతికి చెందు తావు. అందులో సందేహములేదు" అన్నారు.

"అయితే నన్ను అక్కడికి వెళ్లనీయరేం? ఇంకా అభ్యంతరము ఏమిటి?" అన్నాడు రచయిత ఆందోళనతో.

వారిలో వారు నవ్వుకొన్నారు. వారిలో ఒకరు - "అక్కడికి వెళ్లాలని అంత వ్యామోహము ఏమిటి? బాగున్నాయని మేము అన్నాముగా! అక్కడి ప్రత్యేకత ఏమిటి!" అన్నారు.

"దాని ప్రత్యేకతను గురించికూడా నేనే చెప్పనా? అది కథామంటపము - కథారచయితకు అగ్రస్థానమన్న మాట! నేను తగిన అర్హతను సంపాదించానని మీరేగా అన్నది. ఇంకా ఆలస్యము దేనికి? ఏమి అభ్యంతరము!" రచయిత విసుగుకొద్దీ చేతులను పిండుకొన్నాడు.

వాళ్ళు నవ్వుకొన్నారు. "అబ్బాయీ! ఆ మంటపము మీదికి అందరినీ వెళ్ళనీయము. ఈ స్థానములో నిలువబడి — దానిని పరమావధిగా భావించి—రచనలు సాగిస్తూ ఉండు. నీ మంచికోసమే చెప్తున్నాము. అందరికీ అక్కడికి వెళ్లాలన్న ఉబలాటమే గాని—తీరా అక్కడికి వెళ్ళిన తరువాత ఒక్క మంచి కథను వ్రాయలేరు. నిజము చెప్పాలంటే ఇప్పుడు నీవు నిలువబడిన స్థానమే ఉత్తమమైనది" అన్నారు.

"మీరంతా మొదటినుంచీ నన్ను ఇట్లాగే వేధిస్తున్నారు. ఎటువంటి వాళ్ళయినా ఈ పరిస్థితిలో శాంతాన్ని కోల్పోతారని మీకు తెలియదేమో! చూడండీ-నేను అడుగుదామనుకుంటూనే మరచిపోతున్నాను - మీకు ఈ ఉద్యానవనములో ఏమి పనో చెప్పారుకాదు!" అన్నాడు విద్యార్థి.

"మాకా?" నలుగురూ నవ్వారు. "మాది పోలీసుశాఖ" అన్నారు.

"అందుకే నేమో – మాటలు కాస్త బిరుసుగాను – నిర్మొగ మాటముగాను ఉన్నాయి". విద్యార్థి గిరుక్కున వెనుకకు తిరుగాడు.

విద్యార్థి రచనలు బీరువాలు నిండిపోతున్నాయి – అందరూ 'బాగానే ఉన్నాయ'ని అంటున్నారు గాని–అతడి కోరిక మాత్రము అప్పటికీ ఇప్పటికీ నెరవేరలేదు....